

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ СПІЛКУВАННЯ В СТРУКТУРІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ

Леценко Т.О., Юфименко В.Г.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Спілкування сучасної людини базується не тільки на вміннях, що належать до рольового репертуару і комунікативної компетентності особистості, а й на вміннях налагоджувати контакти, які виходять за межі ділових інтересів і професійної діяльності.

Ключові слова: культура спілкування педагога, педагогічне спілкування, професіоналізм, уміння, талант, форми спілкування.

Професійна культура спілкування викладача вищої школи - це соціально значущий показник його здібностей, уміння здійснювати свої взаємини зі студентами, іншими людьми, здатність та вміння сприймати, розуміти, засвоювати зміст думок, почуттів, намагань у процесі розв'язування передбачених педагогічною технологією конкретних завдань у підготовці фахівців. Професійна культура спілкування викладача не виникає з нічого, вона формується на основі певних умов здійснення педагогічної технології в навчальному закладі, а через те ніби вбирає в себе його особливості, базується на ньому, виступає важливою складовою частиною, засобом діяльності викладача вищої медичної школи [1].

Культура спілкування педагога завжди є показником того, як за допомогою найбільш важливих конкретних педагогічних завдань, способів спілкування викладача вдається реалізувати загальні соціально значущі принципи навчально-пізнавальної діяльності студентів. Чим ширший діапазон засобів і прийомів спілкування, який застосовує викладач, тим вищий рівень його культури. Говорячи про професійну культуру спілкування викладача, ми насамперед маємо бачити в усіх його взаємостосунках уміння досягати поставленої мети в професій підготовці майбутнього спеціаліста медичної галузі.

Педагогічне спілкування - вид духовного виробництва, і воно обов'язково містить у собі як передачу (ретрансляцію) знань, умінь та навичок на основі творчого, продуктивного їх викладу, так і створення нового - формування позитивних загальнолюдських рис особистості медичного фахівця. Якщо викладач не здатен налагодити свої взаємини зі студентами, в такому разі навряд чи варто вести мову про наявність спілкування [2].

Ця обставина є визначальною для професійного спілкування викладача як уміння сприяти розвитку особистості студента медичного вишу (формуванню необхідний обсяг наукових знань, закріплювати важливі соціальні цінності, прищеплювати корисні навички до праці, теоретичного, творчого мислення). Важливим показником професіоналізму викладача є також його здатність виражати своє ставлення до кожного студента, вміння правильно оцінювати його вчинки, здатність адекватно відгукуватися на поведінку, обирати систему впливів, які найкраще відповідають індивідуальним особливостям студента.

В основі спілкування завжди лежать визначені мотиви: потреби, інтереси, суспільний обов'язок, звички, мета. Вони можуть бути як індивідуально, так і соціально значущими.

У професійному спілкуванні викладача мотиви завжди соціально значущі. Специфічним для професійного спілкування є те, що педагог керується бажаннями, намірами, спрямуваннями, які передбачають його професійний обов'язок. Іншим важливим аспектом професійної культури викладача є використання ним різноманітних і динамічних міжособистісних зв'язків для створення умов розвитку здібностей студента у колективі. І тут переважає особисте вміння викладача будувати свої взаємини з колективом як єдиним цілим, шукати і знаходити основні моменти для гармонізації індивідуальних і колективних інтересів.

Високого рівня професіоналізму в культурі взаємовідносин досягає той викладач, який розглядає спілкування як обопільний процес, у якому всі студенти стають повноправними партнерами [3].

Професіоналізм, уміння, навіть талант викладача полягають у тому, щоб запобігати, пом'якшувати труднощі в спілкуванні через різницю в рівні підготовки, різні здібності, характери; допомогти студенту там відчувати впевненість у собі через спілкування. Культура спілкування викладача як система його соціально-цілісних орієнтацій має деякі нестійкі ознаки, пов'язані із загальною характеристикою професії, педагога.

Форми спілкування, які відображають рівень професійної культури викладача і зумовлені його віковими, психологічними особливостями, досвідом педагогічної діяльності у виші, досить рухливі та динамічні. Вони вимагають постійного творчого підходу педагога до вибору способів спілкування.

Спілкування викладача має постійно збагачуватися новими прийомами та засобами. Суть його полягає в тому, що воно на різних рівнях вимагає від викладача постійної й обов'язкової адаптації до умов того чи іншого виду педагогічної діяльності. У кожному конкретному випадку спілкування можуть змінюватись оцінка і самооцінка, концентрація уваги, рівень інтелектуальної активності, ступінь проникнення в зміст пропонованого освітнього матеріалу [4]. Одне з основних умінь педагога медичного вищого навчального закладу - розповісти про складне наукове явище дохідливо, просто, чітко,

«Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах»

послідовно. Культура професійної діяльності викладача вимагає від нього максимального терпіння, наполегливості, послідовності в діях, принциповості, поєднаних із тактовністю і гнучкістю, самодисципліною; педагогу необхідні й особливі морально-психологічні якості: беззаперечна доброта і чуйність, повага до особистості, почуття власної гідності. Саме високий рівень психолого-педагогічної культури викладача вищої школи допомагає йому в спілкуванні зі студентською аудиторією та є умовою їх ефективної комунікації, співпраці [5].

Отже, важливими для напрацювання відповідного психолого-педагогічного культурного рівня, на наш погляд, є такі настанови: висока самооцінка - це необхідно кожній людині для збереження власної особистості; позитивне ставлення до життя в цілому та професії зокрема; віра в добро, що безумовно сприймається як мораль сильної особистості, якою зобов'язаний бути кожний педагог; уміння бачити і відчувати свою роль у процесі навчання і виховання майбутніх лікарів; уміння змінюватися, навчатися, вдосконалюватися все життя.

Список використаної літератури

1. Білик Л. Формування соціолого-психологічної культури студентської молоді у вищому навчальному закладі / Л. Білик // Вища освіта України. - 1998. - №3. - С. 105-109.
2. Зиновкина М. Вузовский педагог XXI века / М. Зиновкина // Высшее образование в России. - 1998. - №3. - С. 14-16.
3. Колошина В. Ф. Самоактуалізація викладача / В. Ф. Колошина // Практична психологія та соціальна робота. - 2000. - №1. - С. 7-9.
4. Кудіна В. В. Психологія вищої школи : [курс лекцій] / Кудіна В. В., Юрченко В. І. - К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. - 176 с.
5. Митина Л. М. Психологія професійного розвитку учителя / Л. М. Митина. - М.: Флінта: МПСИ, 1998. - 200 с.